

УДК 94 (477.83/86)

Олег ЄГРЕШІЙ

Допити священнослужителів Филимона Курчаби та Василя Величковського (20 лютого 1969 р.) як свідків у провадженні кримінальної справи на отця Романа Бахталовського

Опубліковано окремі матеріали допитів відомих греко-католицьких священнослужителів – ієромонаха, згодом єпископа Филимона (Курчаби) та єпископа Василя (Величковського) – у процесі провадження радянськими спецслужбами кримінальної справи о. Романа Бахталовського. Всі ці представники унійного духовенства належали до чернечого ордену отців редемптористів та були тісно пов'язані з особою владики Миколая (Чарнецького), якого вважали своїм наставником. Документи відображають події 1968–1969 рр. – доби “брежневського” застою, коли відбувалася часткова реставрація сталінізму, що виявлялося насамперед через значні порушення громадянських прав і свобод людини. Аналізована кримінальна справа № 7497 П (у двох томах) була відкрита на о. Р. Бахталовського 14 листопада 1968 р. і провадилася до 15 травня 1969 р.

Ключові слова: Роман Бахталовський, допит, кримінальна справа, Филимон Курчаба, Василь Величковський

Oleh Yehreshii

Interrogations of priests Fylymon Kurchaba and Vasyl Velychkovskiy (on February 20, 1969) as witnesses in the criminal case of father Roman Bakhtalovskiy

Materials of the interrogations of Greek Catholic bishops Fylymon Kurchaba and Vasyl Velychkovskiy on the issue of conducting a criminal case against the priest Roman Bakhtalovskiy by the Soviet special services are published. It is stated that all these representatives of the Union clergy belonged to the catholic monastic order of the Redemptorist priests and were closely associated with the person of bishop Mykola Charnetskiy, whom they considered their mentor and teacher. The investigated documents deal with the events of 1968–1969, the period of “Brezhnev’s stagnation”, when there was a restoration of Stalinism, which was manifested primarily through significant violations of civil rights and human freedoms. The analyzed criminal case № 7497 P (in two volumes) was instituted against Roman Bakhtalovskiy on November 14, 1968 and lasted until May 15, 1969.

Keywords: Roman Bakhtalovskiy, interrogation, criminal case, Fylymon Kurchaba, Vasyl Velychkovskiy

Із проголошенням державної незалежності України 1991 р., у вітчизняних науковців з’явилася можливість розсекречувати кримінальні справи, порушені радянськими спецслужбами проти осіб, громадянська позиція яких не відповідала тогочасним нормам. До числа таких належали і священники Української греко-католицької церкви (УГКЦ), які не визнали постанов Львівського псевдособору 1946 р. й так і не “підписали православ’я”. Багато ієреїв катакомбної УГКЦ, ув’язнених у другій половині 1940-х – 1960-х рр., у 1990-х були реабілітовані, але це не “закрило теми”, бо їхні

I. ШТРИХИ ДО БІОГРАФІЇ ДУХОВНИХ ДІЯЧІВ

кримінальні справи і надалі зберігалися під грифом “цілком таємно”, що істотно ускладнювало доступ до них історикам. І лише декомунізаційні процеси в Україні, які розпочалися відразу ж після Революції Гідності 2013–2014 рр., пришвидшили повну реабілітацію репресованих, що неможлива без докладного вивчення відповідних слідчих матеріалів.

Звісно ж, кримінальні справи Міністерства державної безпеки УРСР як першоджерела мають свої особливості: вони хибують характерним суб’єктивізмом, неточними, а часто й неправдивими чи тенденційно трактованими відомостями про тих чи тих осіб. Проте нерідко ці документи містять і дуже цінну статистичну, “подієву” інформацію, суттєво доповнюючи наявну джерельну базу.

Як правило, з них можна дізнатися конкретні факти, що не потребують верифікації (день, а іноді й годину арешту), причини ув’язнення, здебільшого типові для того часу. Деколи наводиться перелік вилученого під час затримання – особистих речей, предметів побуту, релігійної атрибутики, яка використовувалася підпільним священнослужителем (підсвічники, рукотворні плащаниці, вервиці, богословська література, молитовники, хрести тощо).

Чималий пізнавальний інтерес представляють і протоколи допитів – як самих ув’язнених священників, так і свідків у їхніх справах. Ці матеріали розкривають “нутро” радянських спецслужб із середини, відображаючи методiku їхньої роботи з обвинуваченими в проведенні антидержавної діяльності. Назагал кримінальні справи дуже промовисто передають сутність тоталітарної системи, ставлення радянської влади до Церкви. Водночас такі документальні джерела яскраво характеризують повсякденне життя духовенства підпільної Церкви (історія ж повсякденності в сучасній історичній науці, нагадаємо, є доволі популярною ділянкою студій [4–7]).

У пропонованій статті розглядаються матеріали допиту двох греко-католицьких ієреїв – тоді ще єромонаха Филимона (Курчаби, 1913–1995 рр.) та єпископа Василя (Величковського, 1903–1973 рр.) – у процесі провадження радянськими спецслужбами кримінальної справи о. Романа Бахталовського (1897–1985). Через роки, в лютому 1985-го, Ф. Курчаба був рукоположений на єпископа-помічника Львівської архієпархії, впродовж 1988–1989 рр. брав участь у візитах підпільного унійного духівництва до Москви, зустрічався з найвищими урядовцями СРСР щодо легалізації УГКЦ [3]. Блаженний Василь (Величковський) (беатифікований 17 червня 2001 р.) був ігуменом монастиря оо. редемптористів у Станиславові (1935–1941) і Тернополі (1942–1945), а потім багатолітнім в’язнем радянських таборів. Після таємного висвячення митрополитом Й. Сліпим 1963 р. на єпископа фактично очолив підпільну УГКЦ. По звільненні з ув’язнення 27 січня 1972 р. його вислано з території СРСР. Помер у Канаді, де й похований [3].

Отець Роман Бахталовський народився 21 жовтня 1897 р. в родині греко-католицького священника, що мешкала на Тернопільщині. Закінчивши Коломийську гімназію, 1917 р. вступив до Станиславівської духовної семінарії [4]. У 1921 р. отримав єрейські свячення з рук станиславівського владики Григорія (Хомишина). У 1942 р. став ігуменом редемптористського монастиря в Станиславові, а також генеральним директором Архібратства Божої Матері Неустанної Помочі. Р. Бахталовського аре-

штоували двічі – у 1949 і в 1969 рр. Уперше він опинився на засланні в с. Сосновка Іркутської області, вдруге – в с. Інгаш Красноярського краю. 1976 року повернувся в Україну й останні роки прожив у м. Хмільник Вінницької області, оскільки йому було заборонено повертатися на малу батьківщину. У Хмільнику й відійшов до вічності 6 жовтня 1985 р., на 88-му році життя. З листопада 2006 р. розпочато беатифікаційний процес слуги Божого о. Романа Бахталовського [9].

Як бачимо, всі ці священнослужителі належали до католицького чернечого ордену оо. редemptористів. Усі вони також були тісно пов'язані з особою єпископа Миколая (Чарнецького), якого вважали своїм наставником і вчителем. Ф. Курчаба отримав з рук цього владики священничі свячення, Р. Бахталовський у липні 1937 р. познайомився з ним у стінах Станиславівської духовної семінарії, а В. Величковський тривалий час співслужив з М. Чарнецьким на Волині.

Опубліковані далі документи стосуються подій 1968–1969 рр., доби “брежнєвського” застою. Після усунення Микити Хрущова в 1964 р. відбулася певна реставрація сталінізму: порушувалися громадянські права і свободи людини, продовжилися незаконні репресії проти інакомислячих [8]. Не гребували й ув'язненням греко-католицьких священників – за першою хвилею арештів, що прокотилася в другій половині 1940-х рр. – першій половині 1950-х рр., почалася, як доводять першоджерела, ще одна, що тривала протягом другої половини 1960-х рр.

Аналізована нами кримінальна справа № 7497 П (у двох томах) була відкрита на Романа Даниловича Бахталовського (о. Романа) 14 листопада 1968 р. і провадилася до 15 травня 1969 р. (том 1). Наводимо лише невеликий її фрагмент: матеріали допитів двох свідків – єп. Василя (Величковського) та ієромон. Филімона (Курчаби). Як показують ці документи, працівників радянських спецслужб найбільше цікавила перспектива створення підпільної мережі семінарій, діяльність підпільних чернечих осередків, а також робота єпископів із висвячення нових ієреїв підпільної УГКЦ. Задля збереження “автентики” такого кримінального провадження, тексти подаються максимально наближено до першоджерела.

Протокол додаткового допиту свідка

20 лютого 1969 р.

Допит почато о 10 год. 00 хв. Закінчено о 13 год. 00 хв. Допитав ст. слідчий Управління КДБ Івано-Франківської обл. майор П. Баранов у приміщенні слідвідділу УКДБ Львівської області.

1. Прізвище: Курчаба.
2. Ім'я: Філімон.
3. По батькові: Іванович.
4. Дата народження: 23 грудня 1913 року.
5. Місце народження: Желехів Великий Кам'яно-Буського району.
6. Національність і громадянство: українець, гром. СРСР.
7. Партійність: б/п.
8. Освіта: вища духовна.
9. Рід занять: кладовщик Львівської міської санепідемстанції.

I. ШТРИХИ ДО БІОГРАФІЇ ДУХОВНИХ ДІЯЧІВ

10. Місце проживання: м. Львів, вул. Калініна, 184, кв. 2.

11. Паспорт XII – ЖП № 510356 виданий Ново-Милятинським РОМ Львів. обл.

12. У яких стосунках з обвинуваченим і потерпілим _____

У відповідності з ч. III ст. 167 КПК УРСР Курчабі роз'яснені обов'язки свідка, передбачені ст. 70 КПК УРСР, і його попереджено про відповідальність за ст. 179 КК УРСР за відмову або ухилення від дачі показань і за ст. 178 КК УРСР за дачу завідомо неправдивих показань.

На пропозицію дати показання по всіх відомих йому обставинах, свідок показав:

Запитання: 13 жовтня 1968 р. при проведенні нелегального богослуження в місті Коломиї і висвячення будинку Олени Гавришук Ви мали при собі в числі інших речей газету “Известия” за 9 жовтня 1968 р. Де Ви взяли цю газету? [2, арк. 139].

Відповідь: Цю газету “Известия” я взяв у знайомого священника Величковського. За день-два до від'їзду в Коломию я зайшов відвідати Величковського і вийшло так, що взяв у нього цю газету просто почитати.

Запитання: На полях цієї газети є написані від руки чотири прізвища уніатських священників. Хто написав ці прізвища?

Відповідь: По почерку бачу, що ці прізвища написав своєю рукою Величковський, якому належала ця газета і у якого я її взяв.

Запитання: Ці та інші обставини свідчать про те, що Ваші відвідини Величковського накануне від'їзду в Коломию не були простим збігом обставин, а являються одним із ланцюгів по активізації діяльності нелегального єпископату. Розкажіть правдиво, які інструкції Ви одержали від нелегального уніатського єпископа Величковського перед від'їздом в Коломию на висвячення жіночого монастиря і яка роль в цьому належить Величковському?

Відповідь: Чи являється Величковський уніатським єпископом, я не знаю. Я тільки знаю, що він являється греко-католицьким священником, таким же, як і я. Чи був Величковський освідомлений про назрівалі події в Коломиї, мені невідомо, на цю тему я з ним не розмовляв. Інструкції не одержував. Я стверджую, що факт відвідин Величковського перед поїздом у Коломию – це простий збіг обставин.

Запитання: Яку суму грошей вложив єпископат на придбання будинку в Коломиї і яку участь у цьому приймали Ви і Величковський?

Відповідь: Я про це нічого не знаю. Взагалі про наявність і діяльність тайного уніатського єпископату мені нічого невідомо.

Запитання: Що знаєте про роботу Бахт[аловського] по підготовці нових кадрів священників?

Відповідь: Я про це нічого не знаю.

Запитання: При обшуці у Вас вилучено декілька комплектів облачіння уніатських священників, що свідчить про вашу активну нелегальну діяльність. В якій мірі Ви поєднували і контактували свою діяльність з Бахталовським на поприщі підготовки нелегальних уніатських священників?

Відповідь: Дійсно, представники органів влади Львів. області вилучили 3 комплекти облачіння священників, в яких я правив службу Богу сам для себе. Ніякої роботи

по підготовці нових кадрів я не проводив і в цьому відношенні з Бахталовським нічого не контактував.

Запитання: В числі інших документів 13 жовтня 1968 р. у Вас в Коломиї вилучено брошуру “Лицарство Пресвятої Богородиці” (підкреслено простим олівцем). видання 1938 р. Де Ви її придбали і для чого мали з собою в Коломиї?

Відповідь: Брошура “Лицарство Пресвятої Богородиці”, вона лежала у мене дома у Львові, а перед поїздкою в Коломию поклав в сумку, бо хотів почитати брошуру про службу Марії. Брошуру із сумки в Коломиї я не виймав, нікому, в тому числі і Бахталовському, не показував.

Запитання: В цій брошурі приводяться цілий ряд закликів до боротьби проти комунізму (підкреслено простим олівцем). В цьому відношенні зачитую видержки із брошури. Для чого ж Ви користувалися цією брошурою на молебні в Коломиї серед віруючих жінок-католичок при освяченні будинку Гавришук Олени? Ви знову в ризах священника унії носите в народні маси антисоветизм (підкреслено простим олівцем) [2, арк. 140].

Відповідь: Щиро заявляю, що цю брошуру в Коломиї я навіть з сумки не виймав, нікому не показував і читати не давав. Можливо, я читав цю брошуру ще в 1930-х роках, але то було давно, попала вона під руку і я чисто механічно поклав в сумку, щоб почитати тільки одну статтю “На службі Марії”. Пам’ятаю, що в Коломиї під час вилучення більшість сторінок не були розрізані. Прошу вірити мені, адже ж в Коломиї при відправленні служби Божої брошурою я не користувався, я нічого проти радянської влади віруючим жінкам не говорив.

Протокол мною особисто прочитаний, мої показання записані правильно. *Курчаба.*
Допитав ст. слідчий Управління КДБ майор П. Баранов.

Протокол допиту свідка

20 лютого 1969 р.

Допит почато в 14 год. 00 хв.

Закінчено в 17 год. 15 хв. [2, арк. 141].

Ст. слідчий Управління КДБ Івано-Франківської області майор Баранов.

В приміщенні в службовому кабінеті

З додержанням вимог ст. ст. 85, 167 і 170 КПК УРСР допитав як свідка:

1. Прізвище: Величковський.

2. Ім’я: Василь.

3. По батькові: Володимирович.

4. Дата народження: 1 червня 1903 р.

5. Місце народження: місто Івано-Франківськ.

6. Національність і громадянство: українець, гром. СРСР.

7. Партійність: б/п.

8. Освіта: вища богословська.

9. Рід занять: заарештований прокурором міста Львів.

Обвинувачується по ст. 138 і 187 ч. I КК УРСР.

10. Місце проживання: знаходиться під вартою від 28. I. 1969 р.

I. ШТРИХИ ДО БІОГРАФІЇ ДУХОВНИХ ДІЯЧІВ

11. Паспорт вилучений при арешті.

12. У яких стосунках з обвинуваченим і потерпілим _____

У відповідності з ч. III ст. 167 КПК УРСР Величковському роз'яснені обов'язки свідка, передбачені ст. 70 КПК УРСР, і його попереджено про відповідальність за ст. 179 КК УРСР за відмову або ухилення від дачі показань і за ст. 178 КК УРСР за дачу завідомо неправдивих показань.

На пропозицію дати показання по всіх відомих йому обставинах, свідок показав:

Бахталовського Романа Даниловича я знаю з молодих років на поприщі діяльності священника греко-католицької церкви, обидва ми були монахами згромадження редemptористів. Взаємовідносини з ним нормальні. Знаю, що після звільнення з місць ув'язнення Бахталовський проживав в місті Коломия Івано-Франківської області. Можливо, зустрічався з ним у Львові або Коломиї, адже не пам'ятаю і ніяких подробиць цих зустрічей розповісти не можу. Де і коли зустрічав Бахталовського останній раз, також не пам'ятаю. Про злочинну діяльність Бахталовського мені нічого невідомо.

Запитання: Бахталовський на допитах показав, що на протязі останніх років, в тому числі у 1968 р., буваючи у Львові, зустрічався з Вами і давав для ознайомлення свої твори релігійного змісту, а від Вас одержував рецензії. Розкажіть про це [2, арк. 141 зв.].

Відповідь: Можливо, Бахталовський давав мені якісь рукописи, але я цього не пам'ятаю і показань в цьому відношенні дати не можу.

Запитання: Чи Вам Бахталовський давав свої рукописи під назвою "Про комсомол" і "Рахіль"?

Відповідь: Не бачив і не читав.

Запитання: У Бахталовського вилучено вказівку протоархімандита для монахів василіан від 3 травня 1967 р. у вигляді фотокопії. Дві такі фотокопії цього документа вилучено у Вас.

Відповідь: Мене навідували багато віруючих і лишали різні фотокартки, в тому числі фотокопії згаданого документа, які були вилучені у мене при обшуці. Можливо, у мене Бахталовський міг узяти ці фотокопії, але я не пам'ятаю. Хто мені давав ці фотокопії, я не знаю.

Запитання: У вас і в Бахталовського вилучено фотомонтаж уніатських єпископів, де в числі інших є фото Семена Лукача. Що знаєте відносно єпископа Лукача?

Відповідь: Відносно Лукача я чув ще при польській владі як про священника гр.-кат. церкви. Чи був покійний Лукач єпископом, не знаю [2, арк. 142].

Запитання: Факт поміщення фото Лукача на єпископа після його смерті свідчить про наявність тайного єпископату на Україні. До того ж на фотомонтажі недвозначно поміщені спеціально відведені 5 місць для інших єпископів. Розкажіть правдиво про це.

Відповідь: Про наявність на Україні тайного єпископату я нічого не знаю. Я особисто єпископом не являюсь і до тайного єпископату не належу. Чи належить Бахталовський до єпископату і чи являється він єпископом – мені невідомо. Хто робив фотомонтаж єпископів уніатської церкви, не знаю.

Запитання: У Бахталовського при обшуці вилучено ряд магнітних записів з лекціями і проповідями. Чи доводилося Вам їх прослуховувати?

Відповідь: Я чув, що у Бахталовського робили обшук і що він арештований, але які речі і документи у нього вилучили, мені невідомо. Магнітних записів я ніколи не прослуховував. В тому числі не було у мене записів з голосом Бахталовського.

Запитання: У Бахталовського вилучено ряд релігійних творів, виконаних на друкарській машинці. Чи не у Вас він дістав їх?

Відповідь: Таких творів я йому не давав.

Запитання: Що знаєте про роботу Бахталовського по організації нелегального жіночого монастиря в Коломиї? Яку участь в цьому Ви приймали особисто?

Відповідь: Я про це нічого не знаю. Ніякої участі на створення якогось нелегального монастиря в Коломиї чи інших містах я особисто не брав. В тому числі не допомагав ні морально, ні матеріально. Про це вперше чую [2, арк. 142].

Запитання: Як Ви знаєте Філімона Курчабу?

Відповідь: Ф. Курчабу я знаю ще з молодих років, коли він зі мною і Бахталовським був у монастирі в Збоїську під Львовом. Курчаба живе тепер у Львові, інколи мене навідував.

Запитання: 13 жовтня 1968 р. Бахталовський і Курчаба були затримані в Коломиї при проведенні нелегального богослуж[іння]. При цьому в Курчаби вилучено газету “Ізвестия” за 9 жовтня з Вашими власноручними замітками на полях. Він пояснив, що напередодні поїздки в Коломию був у Вас на квартирі. Це свідчить, що поїздка не була випадковою, він отримав від Вас інструкції по висвяченню монастиря. Розкажіть про це.

Відповідь: Про монастир я нічого не знаю. Замітки на полях пред’явленої газети “Ізвестия” від 9. X. 1968 р. я пізнаю як зроблені моєю рукою, що вони означають – не пам’ятаю. Пригадую, що в ті дні Курчаба був у мене, навідував як старого знайомого. А відносно висвячення монастиря і його поїздки в Коломию між нами розмов тоді не було.

Запитання: Ви говорите неправду. Бахталовський і Курчаба на допитах показали, що розмови про можливість відкриття нелегального монастиря у Львові велись ще з 1967 р. і Ви як один з ватажків уніатського підпілля про це добре знали. Сам факт візиту Курчаби напередодні поїздки в Коломию з метою освятити монастир також не є випадковим або виняток. Розкажіть про це правдиво.

Відповідь: Ще раз пояснюю, що про це нічого не знаю. Ні Курчаба, ні Бахталовський відносно нелегального жіночого монастиря мені ніколи не розповідали.

Запитання: Вам пред’являється анонімний лист сестри Йосифи, виконаний укр. мовою, текст якого починається словами “Це було [в] одну з цих сірих...” В кінці синіми чорнилами написано: “Перевірено 13. X. 1961 р. в день Покрови Пресв. Богородиці. Я пам’ятав і молився у Вашому наміренні”. Далі два підписи. Чи відомий Вам цей лист і резолюції на ньому?

Відповідь: Зміст листа мені трохи знайомий. Видно, я його читав. До того ж бачу, що згадана резолюція в кінці листа “Провірено. 13. X. 1961 року. В день Св. Покрови...” написана моєю рукою, два підписи також мої особисті. Що означала ця резолюція і кому саме вона адресована, не пам’ятаю, бо, як видно, я читав лист 8 років тому і уже забув. У листі мова йде про діяльність покійного єпископа Чернецького

І. ШТРИХИ ДО БІОГРАФІЇ ДУХОВНИХ ДІЯЧІВ

Миколи в місцях ув'язнення, але описаного факту я особисто не пам'ятав. [...] Чернецького я знав ще з часів польської влади, знаю, що він також був засуджений, а опісля повернення з ув'язнення до своєї смерті жив у Львові, ми зустрічались, але про такий факт своєї діяльності Чернецький мені не говорив.

Запитання: Цей лист був вилучений при обшуці у Бахталовського. Чи не він давав Вам лист для рецензії і чи не йому адресовані Ваші слова: “я пам'ятав і молився у Вашому наміренні”?

Відповідь: Ще раз пояснюю, що не пам'ятаю, хто давав мені цього листа, бо то було 8 років тому, можливо, саме Бахталовський, але ствердити не можу. Слова “у Вашому наміренні”, як мені відомо, використовують і другі віруючі люди в листах, тому я не придавав їм якийсь зміст чи вказівку.

Запитання: Вилучені у Бахталовського інші подібні наклепницькі листи і вигадки свідчать про те, що він писав книжку (чи статтю) про Чернецького і одержував від Вас вказівки. Що Ви про це знаєте і чи давав Вам Бахт[аловський] свої рукописи? [2, арк. 143].

Відповідь: Я зовсім не знав про наміри Бахталовського написати книгу спогадів про Чернецького і тепер цього не знаю. Ніяких рукописів чи друкованих спогадів про Чернецького Бахт[аловський] мені не давав і я їх не читав, тому не міг дати йому якихось вказівок. Яким чином пред'явлений лист опинився у Бахталовського з моїми помітками на ньому, мені невідомо, пояснити цього не можу.

Других доповнень до поставлених запитань у мене немає. Протокол допиту мною особисто прочитаний, мої показання записані правильно. *Величк[овський]*.

Допитав ст. слідчий Управління КДБ майор П. Баранов.

Насамкінець зазначимо, що суд над о. Романом Бахталовським відбувся в Коломиї 10–13 червня 1969 р. За активну діяльність у Згромадженні та підготовку молоді до священничого й монашого стану обвинувачений отримав три роки суворого режиму і п'ять років заслання в с. Ингаш Красноярського краю. Єпископ Василь (Величковський) 23 вересня 1969 р. постановою Судової колегії в кримінальних справах Псковського обласного суду був засуджений за ч. 2 ст. 138, ст. 187-1, ст. 42 КК України (порушення законів про відокремлення церкви від держави і розповсюдження неправдивих вигадок про радянський державний і суспільний устрій) на три роки позбавлення волі у виправно-трудовій колонії суворого режиму. Справжньою ж підставою для такого вироку владиці стало рукоположення ним священників та поширення релігійної літератури. Друге своє ув'язнення Величковський відбував у тюрмі м. Комунарськ (нині – Алчевськ) на Луганщині. Філімонові Курчабі вдалося уникнути арешту, але він перебував під постійним стеженням і тиском радянських правоохоронних органів.

1. Голейко Н. Забутий на рідній землі: Життєва дорога о. Романа Бахталовського. *Нова Зоря*. 2014. № 38. 16 жовт.

2. *Державний архів Івано-Франківської області*. Ф. Р-2157. Оп. 1. Спр. 7597П: в 2 т. Т. 1.

3. Дмитришин С. Курчаба Филимон. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=52083].
4. Коляструк О. Візуальні документи як особливі джерела історії повсякденності. *Україна ХХ століття: культура, ідеологія, політика*. 2008. № 14. С. 259–264.
5. Коляструк О. Декомунізація та проблеми дерадянзації – з позицій повсякденності. *Україна ХХ століття: культура, ідеологія, політика*. 2019. Вип. 24. С. 523.
6. Коляструк О. А. Документи особового походження як джерела з історії повсякденності. *Український історичний журнал*. Київ, 2008. № 2. С. 145–153.
7. Коляструк О. (Екстра)ординарність повсякденного життя в умовах Великого терору: норми vs аномалії? *З архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ*. 2018. № 1(49). С. 99.
8. Світлична В. В. Історія України: навч. посіб. для студентів неісторичних спеціальностей вищих закладів освіти. Друге вид., випр. і доповн. Київ: Каравела; Львів: Новий світ, 2002. 304 с.
9. Слуга Божий о. Роман Бахталовський. URL: <http://www.cssr.org.ua/saints/roman-bahtalovskyu>.

І. ШТРИХИ ДО БІОГРАФІЇ ДУХОВНИХ ДІЯЧІВ

8

АНКЕТА Івано-Франківський обласний

 Передавать анкету для заполнения арестованному—запрещается. Заполняется со слов арестованного и проверяется по документам.

Анкета арестованного

Имя, фамилия и отчество	Бахталовский Роман Данилович
Дата и место рождения	21.08-1897 року село Яблунів Тернопільський обласний
Почтовое место арестованного (адресный адрес)	гор. Коломия ул. Комсомольская село, город, улица, дом №, кварт. № район мольской 54 кв
Профессия и специальность	область, край Ивано-Франковская священник
Место работы или род занятий до ареста. Если работал, когда куда уволен.	не работав
Национальность	украинец
Гражданство (при наличии паспорта указать номер документа, удостоверяющего гражданство или наличие его слов)	а гражд. (вожд.) СССР б) паспорт серии IX-3K № 585313 выдан Троицким Том Иркутский обл.
Политическая принадлежность	беспартийный с _____ года
Образование (высшее, среднее, низшее (подготовительное) и указать, специальное)	высшее, среднее, низшее Высшее—духовное специальное
Семья и положение в прошлом	из семьи священника
Судимость (состояла ли в следствии, где, когда, за что, приговор)	в 1950 году судим к 10 годам ИТЛ, освобожден в 1955 году судим за антисоветскую деятельность

Анкета арештованого о. Романа Бахталовського. 1968 р. Ч. 1
 (Джерело: Державний архів Івано-Франківської області.
 Ф. Р-2157. Оп. 1. Спр. 7597 II, т. 1)

12. Участво в Овчачинській війні (где, когда, в качестве кого)	Не участвовал	
13. Был ли на оккупированной территории противником (указать где, когда, что делал)	в г. Сіянислав	
14 СОСТАВ СЕМЬИ:		
Степень родства	Фамилия, имя, отчество, год и место рождения	Место жительства, в должности
Отец	умер в 1924 году	
Мать	умерла в 1936 году	
Жена (муж)	не женат	
Дети	не имеет	
Братья, сестры	Брат Сіянислав 1889 г.р.	с 1923 г. Км

15. СЛОВЕСНЫЙ ПОРТРЕТ (нужное подчеркнуть)

1. Рост: высокий (171 — 180 см), в высокой шее (180 см), низкий — 154 см), очень низкий (до 154 см), низ (165 — 170 см).

2. Фигура: толстая, полная, средняя, худая, тонкая.

3. Плечи: приподнятые, опущенные, горизонтальные.

4. Шея: короткая, длинная, заметен выступ шейных позвонков.

5. Цвет волос: белокурые, светлые, русые, темнорусые, черные, рыжие, проседью, седые.

6. Цвет глаз: голубые, серые, зеленые, светлокарие, карие, черные.

7. Ляко: круглое, овальное, прямое, треугольное, пирамидальное, овалное.

8. Лоб: высокий, низкий, прямой, выпуклый, выступающий.

9. Брови: прямые, дугообразные, извилистые — широкие, узкие, сросшиеся.

10. Нос: малый, большой — тонкий, широкий. Спинка носа: вогнутая, прямая, выпуклая с горбинкой. Основание носа: приподнятое, горизонтальное, опущенное.

11. Рот: малый, большой. Угол рта: опущены, приподняты.

12. Губы: тонкие, толстые, описание нижней губы, приподняты, верхняя.

13. Подбородок: скошенный, прямой, выступающий, раздвоенный, с ямкой, с поперечной бороздой.

14. Уши: малые, большие — овальные, треугольные, квадратные, круглые. Оттопыренность ушей: верхняя, нижняя, обшая. Мочка уха: срослась, отдельная, наклонная, угловатая, овальная.

Особые приметы не имеет
физические нед.: статки: увечья, переломы, шрамы, рубцы, болезненные

продетки: каросты, бородавки, лишние пальцы, пятки, рубцы, шрамы, болезненные

объемная тела, лативность, асимметрия лица, разноцветность глаз и других, татуировка (описание)

Прочие особенности и привычки картавит, заикается, грызет ногти,
различные пальцые мануляции, жестикуляция (указать как), аетсалиция,

характер, еленивал: и т. д. и т. п.

Содая арестован 29 ноября 1968 г. ордер №

Основание ареста Постановление УКРБ
указать в листе: номер документа, орган и дату

Омбудсманское учреждение в области

кем зачислен за УКРБ

Анкета арештованого о. Романа Бахталовського. 1968 р. Ч. 2
(Джерело: Державний архів Івано-Франківської області.
Ф. Р-2157. Оп. 1. Спр. 7597 П, т. 1)

7

Протокол задержания

г.р. Ивано-Франковск 22 ноября 1968 года

Ст. следователь Управления КГБ Ивано-Франковской области майор Баранов сего числа в присутствии старшины Вадина в 19⁰⁰ произвел задержание в качестве подозреваемого Бахталовского Романа Даниловича 1897 года рождения, уроженца села Яблунив Бугановского района Тернопольской области, украинца, гражданина СССР, беспартийного, с высшим богословским образованием, проживающего в г.р. Коломые по улице Толстоловская 54 в, не работающего.

Бахталовский задержан на основании ст. 106 УПК УССР как подозреваемый в совершении преступления, предусмотренного статьей 209 главы 1 УК УССР. При задержании у него изъяты паспорт IX-3К №585313 на его имя, выданный Стайменским гор.отделом милиции Мркутской области. Бахталовский сопротивления не оказал.

Подпись задержанного Бахталовский

Старшина Вадин (Вадин)

Ст. следователь Управления КГБ майор Баранов (Баранов)

Подпис

Вогородчак, райдруж., 1-87 р. в. 16, т. 5000

Протокол затримання о. Романа Бахталовського 22 листопада 1968 р. в м. Івано-Франківську
(Джерело: Державний архів Івано-Франківської області.
Ф. Р-2157. Оп. 1. Спр. 7597 П, т. 1)

3

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
/ О возбуждении уголовного дела /

14 ноября 1968 г. гор.Ивано-Франковск

Зам.прокурора Ивано-Франковской области старший советник юстиции ЕГОРОВ, рассмотрев собранные материалы в отношении БАХТАЛОВСКОГО РОМАНА ДАНИЛОВИЧА, -

У С Т А Н О В И Л :

БАХТАЛОВСКИЙ Роман Данилович, 1897 года рождения, уроженец с.Яблоново Тернопольской области, украинец, гражданин СССР, с высшим богословским образованием, судим в 1950 году по ст.54-10 ч.2 УК УССР к 10 годам лишения свободы, после освобождения из мест заключения в 1956 году поселился в городе Коломыя и занимается организационной деятельностью, направленной на отрыв граждан от активной общественной деятельности под предлогом проповедывания религиозного вероучения униатской греко-католической церкви.

Принимая во внимание то, что в действиях БАХТАЛОВСКОГО усматриваются признаки преступления, предусмотренного ст.209 ч.1 УК УССР и руководствуясь ст.ст. 94 и 97 УПК УССР, -

П О С Т А Н О В И Л :

Возбудить уголовное дело в отношении БАХТАЛОВСКОГО Романа Даниловича по признакам ст.209 ч. 1 УК УССР.

Расследование дела поручить следственному отделению УКГБ при Совете Министров УССР по Ивано-Франковской области.

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ПРОКУРОРА
ИВАНО-ФРАНКОВСКОЙ ОБЛАСТИ
СТАРШИЙ СОВЕТНИК ЮСТИЦИИ - *И. Егоров*

И. ЕГОРОВ

Постанова про порушення кримінальної справи на о. Романа Бахталовського.
14 листопада 1968 р.

(Джерело: Державний архів Івано-Франківської області.
Ф. Р-2157. Оп. 1. Спр. 7597 П, т. 1)

І. ШТРИХИ ДО БІОГРАФІЇ ДУХОВНИХ ДІЯЧІВ

СССР Форма А

МИНИСТЕРСТВО
ВНУТРЕННИХ ДЕЛ

И т л

ВП-120/2

БЦ

СПРАВКА № 003655

14. ноября 1955 г. 14 тн

Выдана гражданину(ке) Бахталовский
Роман Данилович

год рождения 1897 национальность Украинец

уроженцу(ке) с. Яблоново, Бузановского района,
Чернопольской области в том, что он(она)

содержался(ась) в местах заключения МВД с 15 сентября 1949 г.
по 30 ноября 1955 г., откуда освобожден(а)

по Определению Постоянной Сессии
Иркутского облсуда от 1/XI.55 как негод.

Следует к месту жительства г. Россошинец
Степановской обл. (город, село,
район, область)

Начальник лагеря
(колонии, тюрьмы) [подпись]
(подпись)

Начальник отдела
(части) [подпись]
(подпись)

М. П.

Довідка про звільнення о. Р. Бахталовського з місць заслання, видана начальником
Виправно-трудового табору с. Сосновка Иркутської області 14 листопада 1955 р.
(Джерело: Державний архів Івано-Франківської області.
Ф. Р-2157. Оп. 1. Спр. 7597 П, т. 2)

Фото о. Романа Бахталовського з кримінальної справи, відкритої на нього радянськими спецслужбами 1968 р.
(Джерело: Державний архів Івано-Франківської області.
Ф. Р-2157. Оп. 1. Спр. 7597 П, т. 1)